

[Kaj Andresen.]

kravet til privatseminarierne og deres økonomi, fordi den kræver et større lærerpersonale og udvidelser i øvrigt. Lønningsloven fra i fjor, hvis satser følges af privatseminarierne, vil øge udgifterne til lærerlønninger, og hvis ikke statstilskuddene forhøjes, må de stigende udgifter overvælttes på elevbetalingen, som er den eneste indkomst ud over statens tilskud. Det kan af bemærkningerne ses, at elevbetalingen gennem de seneste år er steget fra 320 kr. årlig til 525 kr. Jeg mener ikke, at en sådan udvikling bør fortsætte, så de unge, som søger privatseminarier, får en betydeligt dyrere uddannelse end eleverne på statsseminarierne, hvor undervisningen er gratis. Vi ser derfor med tilfredshed, at man kan rette herpå med de øgede statstilskud.

Jeg synes, det er et stort fremskridt, at man samtidig kommer bort fra de meget komplicerede tilskudsberegninger og går over til mere enkle former. Både for os og for seminarierne selv er de nye regler betydelig lettere at overse. Det gælder reglen om et tilskud på 85 pct. af lærerlønningerne, bygningstilskuddet på 3½ pct. af værdien af bygninger og inventar og et fast tilskud pr. klasse til driften. Det er vel også rigtigt, at de selvejende seminarier — og det er i realiteten de samme som privatseminarierne — nu får lovfæstet adgangen til at opnå statslån til nybygninger og ombygninger; det er nødvendigt for at sikre gode og tidssvarende lokaler.

Den nye regel om forskudsvis udbetaling af statstilskuddet vil ganske vist i år kræve en engangsudgift på 3½ mill. kr., men den er vel nødvendig af hensyn til seminariernes likviditet. Bemærkningerne til lovforslaget opgiver som sagt en årlig ekstraudgift for staten på ca. 1½ mill. kr. Det vil nok være rimeligt i et udvalg at se nærmere på, hvordan grundlaget for disse beregninger er. Det er også vanskeligt at overskue virkningerne i de kommende år, og man bør måske med ministeren drøfte hele den fremtidige udvikling for seminarierne i det hele taget, bl. a. hvordan det vil gå i de kommende år med tilgangen til seminarierne.

Jeg kan på mit partis vegne tilsige en velvillig behandling af lovforslaget.

Hartling: Det er et særkende for dansk skolevæsen, at private skoler har rimelige og frie arbejdskår, og det tjener til ære for vor lovgivning, at man har værnnet om den frihed. Efter min mening har det også været til megen gavn for den danske skole; ofte har friskole og privatskole kunnet være voksesteder for nye og gode tanker, og meget pionerarbejde er blevet gjort og har der kunnet skaffes plads til netop under de private former.

Gælder det for skolen i almindelighed, at privatskolens stilling er noget særligt her i landet, så gælder det endnu mere udpræget for læreruddannelsen. Når man prøver at give udlændinge et indblik i opbygningen af dansk skolevæsen, er der måske ikke noget, der forundrer dem mere end det, at læreruddannelsen ikke finder sted på statsseminarier alene, at private seminarier ikke blot tillades, men er i stort flertal. Der er også mange landsmænd, der undrer sig, når de hører, at vi har 8 statsseminarier og 18 privatseminarier. Vi er jo så vant til, at alting skal være statsstyret og statsdrevet. Skal noget sættes i værk, er det så nærliggende straks at foreslå, at staten træder til, i stedet for at man selv tager fat. Med hensyn til læreruddannelsen er det nu altså gået den anden vej, og efter mine begreber er det godt og ret.

Hensigten med første behandling er jo, at vi skal se på lovforslagene ud fra principielle synspunkter. Af de principper, som ligger bag ved dette lovforslag, vil jeg da for det første nævne, at vi stadig skal have privatseminarier her i landet. Det princip kan vi tilslutte os, dels af ideelle grunde: der ligger noget frisindet og frihedsbeskyttende i den tanke, at vi lader læreruddannelsen være fri, dens faglige standard skal selvfølgelig hævdes, der skal ikke kunne fires på kravene, men den atmosfære, hvori uddannelsen foregår, det sigte, det præg, som en sådan lærerskole kan have, bør nu som før kunne danne sig i frihed; jeg tror, det er lykkeligt, at vi har det sådan; dels af historiske grunde: de private seminarier har fået tradition i Danmark, en tradition, som det ikke vil være rimeligt at bryde; dels endelig af økonomiske grunde: det kan bevises med tørre tal, at denne læreruddannelse er billig for